

Kvartalsrapport 4, december 2023 enligt överenskommelsen om vaccinering mot covid-19:

Regionernas arbete med vaccinering mot covid-19

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Innehåll

Kvartalsrapport 4, december 2023 enligt överenskommelsen om vaccinering mot covid-19: Regionernas arbete med vaccinering mot covid-19	1
Innehåll	2
Sammanfattning	3
Överenskommelse mellan regeringen och SKR för 2023	5
Vaccinöverenskommelse för genomförandet av vaccineringen mot covid-19 för andra halvåret 2023	6
Utvärdering av genomförande av vaccinering mot sjukdomen covid-19	6
Folkhälsomyndighetens rekommendationer - Samvaccinering influensa	7
Avgiftsfrihet.....	8
Kapitel 3 Regionernas samordning	9
Kapitel 4 Regionernas arbete med att genomföra vaccineringen mot covid-19	10
Genomförandet	10
Hinder, svårigheter eller risker med genomförandet av den fortsatta vaccineringen mot covid-19 enligt plan	11
Kommunikationsinsatser	12
Planeringsförutsättningar	13

Sammanfattning

Detta är 2023 års fjärde uppföljningsrapport från Sveriges Kommuner och Regioner avseende regionernas arbete med vaccinering mot covid-19. Rapporten tas fram i enlighet med överenskommelsen mellan SKR och regeringen. Ingen ny överenskommelse är planerad eller beslutad för 2024 vilket innebär att föreliggande rapport är den sista utifrån nuvarande ordning. Tidigare rapporter finns på SKR.se.

- Regionerna i Sverige har aktivt genomfört vaccinationsinsatser för vaccineringen mot covid-19 under det fjärde kvartalet 2023. Regionerna följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Samvaccination sker med influensa för att förenkla genomförandet och förbättra förutsättningarna för en hög vaccinationsgrad.
- Regionerna upplever att det har varit en konstruktiv dialog med Folkhälsomyndigheten kring startdatum för genomförande av höstens vaccinationskampanj. Ett gemensamt förhållningssätt och startdatum för insatsen är en styrka för genomförandet och underlättar kommunikation till målgrupperna. Samverkan har också underlättat möjligheten att anpassa insatsen och genomföra vaccinationer på SÄBO och för personer med hemtjänst redan innan den bredare insatsen sattes igång.
- En farhåga inför vaccinationsarbetet var hur stort intresset för vaccination skulle vara eftersom regionerna tidigare uppfattat en viss vaccinationströtthet i befolkningen med antalet doser som erbjudits. Men genom ett aktivt kommunikationsarbete, bland annat genom media och annonsering, har intresset för vaccination fortsatt varit högt.
- Initialt var intresset för att vaccinera sig mot covid-19 större än förväntat i samband med den gemensamma breda starten av höstens vaccinering den 7 november. Regionerna visade då, återigen, prov på stor flexibilitet och en mycket god förmåga att anpassa sig till förändrade förutsättningar genom att anpassa utbudet av vaccinationstider utifrån efterfrågan.
- För regionerna är långsiktiga planeringsförutsättningar fortsatt viktigt. När överenskommelsen med regeringen nu avslutas ser SKR och regionerna behov av andra samverkansformer där målsättningar med

vaccinationerna mot covid-19 kan stämmas av mellan parterna, liksom även roller och ansvar som varit viktiga delar av överenskommelserna som funnits tidigare.

Överenskommelse mellan regeringen och SKR för 2023

Detta är Sveriges Kommuner och Regioners fjärde uppföljningsrapport 2023 avseende arbetet med vaccinering mot covid-19. Rapporten tas fram i enlighet med överenskommelsen mellan SKR och regeringen. Rapporten beskriver genomförandet av vaccinationerna, identifierade hinder för genomförandet och de kommunikationsinsatser som regionerna har vidtagit. Ingen ny överenskommelse är planerad eller beslutad för 2024 vilket innebär att föreliggande rapport är den sista utifrån nuvarande ordning.

Tidigare uppföljningsrapporter finns på [SKR.se](https://www.skr.se).

Det framgår av överenskommelsen att:

SKR under andra halvåret 2023 kvartalsvis skriftligen ska avrapportera regionernas arbete utifrån överenskommelsen till Regeringskansliet, särskilt med avseende på;

- regionernas arbete att genomföra vaccination mot covid-19 enligt målsättningen som parterna har enats om och Folkhälsomyndighetens rekommendationer och prioriteringar av grupper som ska erbjudas vaccination, samt hinder för genomförandet av de planerade vaccinationerna,
- Utöver det som framgår i överenskommelsen om genomförande av vaccinering mot covid-19, för första halvåret 2023, åtar sig SKR att i den kvartalsvisa skriftliga avrapporteringen till Regeringskansliet om regionernas arbete med överenskommelsen inkludera regionernas arbete med att genomföra kommunikationsinsatser utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Vaccinöverenskommelse för genomförandet av vaccineringen mot covid-19 för andra halvåret 2023

Överenskommelsen för perioden 1 juli – 31 december 2023 om genomförande av vaccinering mot covid-19 är en förlängning av överenskommelsen för första halvåret 2023, med ett tillägg. Tillägget innebär en ersättning till regionerna för genomförandet av vaccinationer mot covid-19 om 300 miljoner kronor.

Utöver de uppdrag som framgår i överenskommelsen om genomförande av vaccinering mot covid-19, för första halvåret 2023, åtar sig regionerna därtill att genomföra kommunikationsinsatser utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer, samt anpassa dessa insatser för särskilt utsatta grupper exempelvis personer 80 år och äldre.

Regionerna har därigenom kunnat fortsätta det redan påbörjade arbetet med att planera och genomföra vaccinationsinsatserna för hösten och vintern 2023. SKR har fortsatt samordnat regionernas arbete enligt vad som framgår i överenskommelsen om genomförande av vaccinering mot covid-19, för första halvåret 2023. Utöver detta har SKR åtagit sig att i den kvartalsvisa skriftliga avrapporteringen till Regeringskansliet om regionernas arbete med överenskommelsen inkludera regionernas arbete med att genomföra kommunikationsinsatser utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Utvärdering av genomförande av vaccinering mot sjukdomen covid-19

Den 15 november publicerades den statliga utredningen om Genomförandet av vaccineringen mot sjukdomen covid-19 – en utvärdering (SOU 2023:73). Där utvärderades förberedelsearbetet och genomförandet av vaccineringen mot covid-19 i Sverige.

Den särskilde utredaren Anders W Jonsson konstaterade på pressträffen den 14 november när utredningen överlämnades till Socialminister Jacob Forssmed att genomförandet av vaccineringen mot covid-19 har fungerat bra med en god vaccinationstäckning. Utredare Jonsson framförde en eloge till regionerna. Han konstaterade att ”Regioner lyckades mycket bra på kort tid öka vaccinationskapaciteten. Att under kort tid vaccinera en stor del av befolkningen är ingenting en region har beredskap för att göra men vi kunde se väldig väl när man följer tillgången till vaccin i Sverige och antalet vaccinationer att de här kurvorna följer varandra väldigt väl”.

Vidare underströk utredare Jonsson avseende regionernas oerhörda flexibilitet följande: ”Den statistiska informationen visar att regionerna klarade av på ett väldigt bra sätt att vara väldigt anpassningsbara utifrån snabbt förändrade villkor”.

I utvärderingen av genomförandet av vaccineringen mot covid-19 underströks särskilt alltså regionernas förmåga att anpassa sig till förändrade förutsättningar. Även samverkan lyftes fram som avgörande framgångsfaktorer för genomförandet.

Utvärderingen beskriver att de överenskommelser som tecknats mellan SKR och regeringen har pekat ut gemensamma mål, reglerat ansvar, roller och finansiering samt varit en förutsättning för samverkan under vaccinationsinsatsen. Utredningen konstaterar att överenskommelserna har varit nödvändiga för att möjliggöra samverkan kring insatser och uppgifter som vanligtvis inte hanteras av regionerna i den omfattningen, de har också bidragit till att få alla regioner att gå i takt och att uppnå en så jämlik vaccinationstäckning som möjligt.

Den täta samordningen mellan regionerna, som letts av SKR, lyfts också som en avgörande faktor för att hålla ihop genomförandet av vaccinationsinsatsen nationellt. I utredningen konstateras att betydelsen av SKR:s samordning har bidragit till att otydligheter har retts ut.

Utredningen konstaterar även att den delvis ojämna vaccinationstäckningen har tydliga korrelationer med den ojämlika folkhälsan generellt i samhället. Det omfattande arbete som regionerna genomfört för att öka vaccinationstäckningen har dock bidragit till att personer som annars inte tar del av information från vården och myndigheter ändå vaccinerat sig i hög grad.

Utvärderingen är ännu inte utskickad på remiss.

Folkhälsomyndighetens rekommendationer - Samvaccinering influensa

De nu gällande rekommendationerna avser perioden 1 oktober 2023 till och med senast 29 februari 2024. Dessa innebär att personer som är 65 år och äldre, gravida samt personer som tillhör någon annan riskgrupp för allvarlig sjukdom rekommenderas vaccination mot så väl covid-19 som influensa. Att rekommendationerna är utformade med så hög grad av harmonisering för de båda vaccinationerna som också tidsmässigt sammanfaller, är något som underlättar för regionerna i sitt utförande men också för de personer som rekommenderas vaccination och bidrar till att uppnå en så hög vaccinationstäckning som möjligt för båda vaccinationerna.

Den 19 december 2023 kommunicerade också Folkhälsomyndigheten beslutet om målgrupper för vaccination mot covid-19 under våren 2024.

Avgiftsfrihet

Sedan starten av vaccinationsinsatsen mot covid-19 har SKR rekommenderat regionerna att vaccinationerna mot covid-19 ska vara avgiftsfria för den enskilde.

Även i överenskommelsen för andra halvåret 2023 har SKR åtagit sig att rekommendera regionerna att erbjuda avgiftsfri vaccination till alla grupper som rekommenderas vaccin av Folkhälsomyndigheten. SKR:s styrelse fattade den 16 juni 2023 beslut om att även under andra halvåret 2023 rekommendera regionerna att fortsatt erbjuda vaccination mot covid-19 avgiftsfritt.

Den beslutade rekommendationen om avgiftsfrihet omfattar fler grupper än som framgår i överenskommelsen med regeringen. SKR:s styrelses beslut innebär att även de individer som inte har en medicinsk rekommendation om vaccinering mot covid-19 men där Folkhälsomyndigheten rekommenderar regionerna att tillgängliggöra en dos vaccin ska få det avgiftsfritt, så att erbjudandet blir lika över hela landet.

För att inte skapa olika förutsättningar för personer som omfattas av samma rekommendation från Folkhälsomyndigheten som gäller till och med 29 februari 2024, har SKR:s styrelse den 27 oktober 2023 fattat beslut om att förlänga rekommendationen om avgiftsfrihet. Den förlängda rekommendationen gäller till och med den 31 mars 2024.

Kapitel 3 Regionernas samordning

För att stödja samverkan mellan regionerna inrättade SKR efter samråd med regionernas hälso- och sjukvårdsdirektörsnätverk i augusti 2020 ett samverkansforum för samtliga regioners utsedda vaccinsamordnare. SKR håller regelbundna möten med dessa vaccinsamordnare. Därtill finns en gemensam kommunikationsyta som nyttjas för att utbyta och dela erfarenheter, tips och råd. Genom dessa möten och tillgång till en gemensam samverkansyta har goda exempel kunnat delas och erfarenheter spridas. Allt i syfte att lära av varandra för att få ett effektivt genomförande och en hög och jämn vaccinationstäckning.

Sedan starten år 2020 har, per den 18 december 2023, 121 stycken veckomöten, åtta fördjupningsmöten och tre flerdagars uppföljnings- och planeringsmöten genomförts. Anpassning av mötesfrekvensen har skett utifrån behov och utifrån Folkhälsomyndighetens möten med vaccinsamordnarna.

Folkhälsomyndigheten har ett motsvarande forum både för möten och skriftlig kommunikation. SKR deltar i dessa möten tillsammans med regionerna och Inera och har, utifrån behov, ytterligare avstämningar med Folkhälsomyndigheten. De båda forumen har olika karaktär och kompletterar varandra.

Insamlingen av uppgifter till föreliggande sammanställning skedde genom en förfrågan i nätverkets gemensamma teamsyta. Insamling av uppgifter gjordes den 8-15 december 2023. Förfrågan innebar att regionerna ombads att kort beskriva arbetet med genomförandet av vaccinationer mot covid-19 enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Därtill ställdes frågan om regionerna identifierat några hinder för genomförandet av de planerade vaccinationerna. Utifrån skrivningarna i tilläggsöverenskommelsen ställdes också frågan kring genomförda kommunikationsinsatser kopplat till vaccineringen mot covid-19.

Kapitel 4 Regionernas arbete med att genomföra vaccineringen mot covid- 19

Regionerna i Sverige har aktivt genomfört vaccinationsinsatser för vaccineringen mot covid-19 under det fjärde kvartalet 2023. Arbetet sker i enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Denna rapport belyser de övergripande strategierna och utmaningarna som regionerna har stött på i arbetet med att vaccinera befolkningen mot covid-19 i enlighet med dessa rekommendationer, samt de kommunikationsinsatser som är genomförda.

Arbete med genomförandet pågår och regionernas strategi är att när det är rekommenderat genomföra samvaccination med influensa för att förenkla regionernas hantering, förenkla för invånare och förbättra förutsättningarna för en hög vaccinationsgrad. Regionerna strävar efter att säkerställa att så många som möjligt tar del av erbjudande om vaccination mot både influensa och covid-19 för att uppnå en hög vaccinationsgrad.

Genomförandet under fjärde kvartalet 2023 har kännetecknats av en flexibel strategi som anpassas utifrån situationen. Det har involverat samordning mellan myndigheter, SKR, regioner och kommuner samt andra aktörer.

Genomförandet

Regionerna beskriver i sina redovisningar hur de genom att följa rekommendationerna från Folkhälsomyndigheten fokuserar på att skydda de mest sårbara grupperna. Regionerna kunde i samverkan med kommunerna förbereda och starta genomförandet och skydda de allra sköraste. Genom att prioritera vaccinationer inom särskilda boendeformer och hemsjukvård har vaccinering kunnat starta där i syfte att minska riskerna för allvarliga konsekvenser av viruset.

En bredare gemensam vaccinationsstart i landet beslutades till den 7 november 2023 för höstens covid-19 dos.

Vaccinet har uppdaterats för säsongen och har ett mer specifikt skydd mot den nu dominerande virusvarianten.

Enligt överenskommelsen innebär den gemensamma målsättningen att regionerna ska genomföra vaccineringen mot covid-19 för att uppnå en så hög och jämn vaccinationstäckning som möjligt, över landet. Vaccination är det bästa sättet att skydda sig mot allvarlig sjukdom eller död i covid-19.

Regionerna anger att i samband med den gemensamma starten i början av november var de ett högt tryck av personer i de rekommenderade grupperna som önskade vaccinera sig. Det gjorde att flera regioner beslutade att tillgängliggöra fler tider, exempelvis genom att förlänga öppettiderna. Regionerna beskriver att även om det initiala trycket på tider var högre än förväntat lyckades de anpassa utbudet så att efterfrågan kunde mötas.

I syfte att möta varierande behov och öka tillgängligheten har regionerna infört flexibla vaccinationsalternativ. Både drop-in och bokningsalternativ, vilket har skapat möjligheter för rekommenderade grupper att ta del av vaccineringen. Det beskrivs ha varit avgörande för att uppnå hög täckning i olika befolkningsgrupper.

Regionerna bedömer det som mycket positivt att Folkhälsomyndigheten så tydligt angivit att det är möjligt att samvaccinera mot covid-19 och influensa. För regionernas del underlättar ett sådant beslut genomförandet. Det underlättar också för de rekommenderade grupperna att i möjligaste mån få båda vaccinerna vid samma tillfälle.

Hinder, svårigheter eller risker med genomförandet av den fortsatta vaccineringen mot covid-19 enligt plan

Regionerna anger att initiala svårigheter med vaccinbrist och snabba förändringar i efterfrågan har krävt flexibilitet och anpassning. En kontinuerlig utvärdering och förbättringsprocess har varit en del av arbetet för att möta oväntade hinder och hålla kampanjerna effektiva. Brister i beställningsrutiner och den oväntade höga efterfrågan initialt har krävt snabba justeringar och ökad flexibilitet i genomförandet.

Regionerna har dock återigen visat prov på stor flexibilitet och en mycket god förmåga att anpassa sig till förändrade förutsättningar. Regionerna har snabbt agerat genom att öppna fler vaccinationsplatser, öka bemanningen och anpassa sig till förändringar i efterfrågan. Brist på vaccin har hanterats genom extra

leveranser och nära samarbete mellan regionerna för att täcka eventuella bristsituationer.

Kommunikationsinsatser

Regionerna beskriver att de är hjälpta av nationell kommunikation för att öka medvetenheten och engagemanget för att upprätthålla ett gott vaccinationsskydd mot covid-19. Kommunikationsinsatserna har varit omfattande och differentierade i regionerna. En nationell kommunikation via Folkhälsomyndigheten samt insatser från Regeringskansliet, som kan förstärkas med regionernas egen kommunikation är en bra arbetsform.

För att skapa förståelse och acceptans har en genomtänkt kommunikationsplan varit central i regionerna. Huvudkanal för alla kommunikation är 1177.se. Både traditionella och digitala kanaler har utnyttjats för att nå ut till olika delar av befolkningen. Digitala kanaler används för att påminna och boka vaccinationstider. Sociala medier, traditionella medier och webbplatser används för att sprida information om vaccinationerna till allmänheten. Det finns också regioner som skickar brev till de rekommenderade grupperna för att erbjuda bokade tider för vaccination. Tidningsannonser och presskonferenser har använts för att förmedla information om vaccinationskampanjen och fördelar med vaccinationerna till en bredare publik.

Användningen av pressmeddelanden, sociala medier, annonser och god tillgänglighet för lokala medier har varit centralt för att informera och motivera befolkningen. Regionerna har även använt sig av vykort, brevutskick och digitala meddelanden för att nå olika åldersgrupper. Kommunikationsinsatserna bedöms vara effektiva för att hålla befolkningen informerad och engagerad.

Regionerna beskriver också att personlig kontakt är avgörande för att övertyga och informera sina invånare. Det personliga mötet uppger regionerna vara viktigt för att nå en hög vaccinationstäckning i alla grupper.

Överlag har vaccinationsviljan varit hög, och intresset för att vaccinera sig har överträffat förväntningarna. De olika kommunikationsstrategierna har bidragit till att upprätthålla intresset och engagemanget hos befolkningen. En farhåga hos regionerna har varit att det skulle finnas en viss vaccinationströtthet i befolkningen eftersom de upplevt ett vikande intresse för varje dos som givits. Men genom ett aktivt kommunikationsarbete, bland annat genom media och annonsering, har intresset för vaccination fortsatt varit högt.

Planeringsförutsättningar

Regionerna önskar även fortsättningsvis så långsiktiga planeringsförutsättningar som möjligt. När överenskommelsen med regeringen nu avslutas ser SKR och regionerna behov av andra samverkansformer där målsättningar med vaccinationerna mot covid-19 kan stämmas av mellan parterna, liksom även roller och ansvar som varit viktiga delar av överenskommelserna som funnits tidigare.

Andra områden för samverkan kan vara konsekvenser av ökad smittspridning, nya virusvarianter, förändrade rekommendationer från Folkhälsomyndigheten, godkännande av nya vacciner eller introduktion av nya beredningsformer.

Regionernas arbete med vaccinering mot covid-19

Uppföljningsrapport kvartal 4 2023

Upplysningar om innehållet
Ulrika Vestin, Ulrika.vestin@skr.se
Susanna Eklund, susanna.eklund@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2023